

Yapay Zekânın Ürettiği Fikrî Ürünlerden Doğan Hukuki Sorumluluk

Doç. Dr. Hasan Kadir YILMAZTEKİN*

Yapay zekânın, günümüzde, hayatın içinde geniş ve önemli bir yet tuttuğu artık kabul edilen bir olgudur. Yapay zekâ teknolojileri, birkaç sert kışın ardından, bugün, konunun uzmanı olan ve olmayan tüm herkesin ilgisini çekmektedir. Herkesin gündeminde olan yapay zekâ ne anlama gelmektedir?

Yapay zekâ kavramı, ilk duyulduğunda, genellikle fütüristik temalar düşünülmektedir. Mesela, insan dostu androidler veya katil robotlar gibi bilim kurgu tasvirleri akıllara gelmektedir. Fakat yapay zekâ, “belirli bir çevrede var olan, hareket eden ve algılayan öznelere incelendiği” bir alan olarak görüldüğü takdirde, çok daha geniş bir bilim ve teknoloji alanı olarak kabul etmek ve bununla beraber gündelik hayatımıza tesir eden birçok uygulamadan bahsetmek mümkün olmaktadır. Apple’ın Siri’sinden Tesla’nın sürücüsüz arabasına, güvenlik kameralarına yerleştirilen yüz tanıma sistemlerinden Amazon’un Alexa’sına, Netflix’in film tavsiye eden sistemlerinden Google’ın arama motoruna kadar uzanan yapay zekâ taşıyan araçlarla donatılmış bir dünyada yaşandığı artık bilinmektedir.

Yapay zekâ ile çalışan teknolojinin varlığı, hayatı giderek artan bir şekilde kolaylaştırmaktadır. Yapay zekâ, aynı zamanda sunduğu teknolojik yeniliklerle, ekonomiyi ve insan refahını şekillendirmektedir. Bu teknolojiler, üretim verimliliğini artırıcı ve aynı zamanda maliyeti azaltıcı araçlar olarak kullanılmaktadır. Bu özelliği sebebiyle, yapay zekâ destekli ticari sektörler gittikçe daha da yaygınlaşmaktadır. Tanı tıbbı, taşıma, yatırım, terapi, istihbarat toplama, alternatif uyuşmazlık çözme, sözleşme hazırlama, millî savunma, bankacılık ve daha birçok benzer alanda yapay zekânın giderek artan bir rol oynadığını görmek mümkündür. Hatta bu sistemlerin gelişimine ekonomik anlamda ciddi kabul edilebilecek yatırımlar yapılmaktadır.

* Hâkim, Dış İlişkiler Dairesi Başkanı, Türkiye Adalet Akademisi, Fikrî Mülkiyet Hukuku Doçenti, hkytekin@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1050-4272.

Yaratıcı endüstriler, yapay zekâdan en çok etkilenen alanlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde yapay zekâ teknolojileri, fikrî hakları hukukunun önemli bir konusunu olabilecek birçok fikrî ürün meydana getirebilmektedir. Mesela, fabl, roman veya şiir yazabilmektedir. Haber metni, hazırlayabilmektedir. Müzik, besteleyebilmektedir. Bilgisayar oyununa yeni bölümler yazabilmekte veya bilgisayar programının kendisini üretebilmektedir. Sinema eseri, meydana getirebilmektedir. Moda tasarımı ve resim yapabilmektedir. Hatta, sözleri, müzikleri ve hikâye akışıyla müzikal besteleyebilmektedir. Bu örnekleri, çoğaltmak mümkündür.

Yapay zekâ ile oluşturulan fikrî ürünlerden bahsedildiğinde, genellikle meydana getirdiği ürünlerin hukukî sonuçları göz ardı edilmektedir. Bir yapay zekânın fikrî bir ürün yaratmadaki kapasitesi ve kabiliyeti, meydana getirdiği fikrî ürünlerin başkasının eserlerine saldırı teşkil etmesi hâlinde kimin sorumlu olacağı sorusunu gündeme getirmektedir. Yapay zekâ taşıyan cihaz programcısıyla sözleşme yapan kişi mi sorumlu olacaktır? Programcı mı olacaktır? Yoksa yapay zekâ cihazının kendisi mi olacaktır? Veya o fikrî ürün ortak bir saldırı mı teşkil edecektir?

Bu çalışmada, yapay zekâ tarafından meydana getirilen fikrî ürünlerin yol açtığı saldırı hâllerinde kimlerin sorumlu olacağı konusu AB ve Türk fikir ve sanat eserleri hukuku bağlamında ele alacaktır. Çalışmada özellikle, yapay zekâ tarafından meydana getirilen fikrî ürünlerde, bu teknolojiler etrafındaki ilgili “insan” aktörlerden kimlerin sorumlu olabileceklerini dair öneriler getirilmektedir.